

REMISSVAR

Diarienummer S2022/03649

Regeringskansliet
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner
Klara Södra Kyrkogata 1
111 52 Stockholm
info@sverigesstadsmissioner.se

Yttrande kring lagrådsremiss “Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende”

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner är en medlemsförening i Eskilstuna, Göteborg, Kalmar, Östergötland, Skåne, Stockholm, Umeå, Uppsala, Västerås, Örebro och regioner däromkring, som arbetar för människor i utsatthet och utanförskap i Sverige. Tillsammans verkar vi i ett 40-tal städer och möter dagligen deltagare lokalt och regionalt med både akuta insatser samt stöd till varaktig förändring.

Stadsmissionens stöd utgår alltid från de behov och förutsättningar som finns för människan i hennes utsatta situation. Vi ser hela människan och helheten i situationen i ett holistiskt angreppssätt. Utöver basbehovsstöd som värme, vila, mat och hygien tillhandahålls även ekonomisk, juridisk och social rådgivning, samtalsstöd samt vägledning för att deltagarna ska få makt över sitt eget liv och känna delaktighet i samhället. Stadsmissionen driver ett antal olika boenden på uppdrag av och finansierat av det offentliga som skyddade boenden, LSS-boenden, stödboenden, HVB-hem, akutboenden och Bostad Först.

Stadsmissionens skyddade boenden i Linköping, Göteborg, Uppsala och Umeå tar emot en mångfald av våldsutsatta kvinnor och barn från olika samhällsgrupper och bakgrunder. I samarbete med BRIS har Sveriges Stadsmissioner tagit fram en modell för att på bästa sätt möta, stötta och skydda barn som tvingas fly till skyddat boende. De samlade erfarenheterna återfinns i rapporten “Min tur att berätta”, där det särskilt går att notera hur barn inte känner sig lyssnade till, och att det är vanligt förekommande att barns rättigheter inte uppfylls. Modellen Skyddat boende med barnrättsperspektiv används nu i Stadsmissionens skyddade boenden.

Våldsutsattheten och utnyttjandet bland kvinnor i hemlöshet är stort och ofta grovt. Stadsmissionen driver två av de få skyddade boenden för våldsutsatta kvinnor med beroendeproblematik som finns i Sverige.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis ställer sig Sveriges Stadsmissioner i huvudsak bakom lagrådsremissens bedömningar och förslag. Lagrådsremissen välkomnas då den säkerställer rättssäkerheten för de som tvingas fly från våld i hemmet, och är viktig eftersom den bidrar till att alla personer utsatta för våld i nära relation ska få sina mänskliga rättigheter och samlade behov av insatser tillgodosedda.

Tillståndsplikt för skyddade boenden och att *barn beviljas en egen insats* vid vistelse i dessa boenden ser Sveriges Stadsmissioner vara helt avgörande för att barns rättigheter ska tillgodoses. Insatsen säkerställer att barns individuella behov alltid utreds, beviljas, genomförs och följs upp. En av

förutsättningarna för att kunna tillgodose barns behov av säkerhet, skydd och goda levnadsvillkor är att barn kan placeras utan den andra vårdnadshavarens samtycke. När barnets placering har upphört är vår bedömning att en *uppföljning* av barnets situation bör vara en *skyldighet* snarare än en möjlighet.

Sveriges Stadsmissioner anser att det bör finnas ett krav på socialtjänsten att en *adekvat strukturerad riskbedömning*, enligt Socialstyrelsens rekommendationer, *alltid* ska ligga till grund för beslut. Detta för att fånga upp *alla* personer med skyddsbehov, även till exempel kvinnor med beroendeproblematik. För att underlätta är det av yttersta vikt att socialtjänsten har mycket goda kunskaper kring att upptäcka, kartlägga och riskbedöma utsatta föräldrar och barns situation ur ett långsiktigt perspektiv. Socialtjänsten behöver även beakta den *geografiska aspekten*. Att placera i sin egen hemkommun kan utsätta våldsutsatta vuxna och barn i stor fara.

Vid akuta insatser under jourtid är det nödvändigt även här att utgå från ett långsiktigt barnrättsperspektiv som ger rätt skydd och stöd, och samtidigt säkerställer så få omplaceringar och flytt mellan olika skyddade boenden som möjligt.

Rapporten "Min tur att berätta", som Sveriges Stadsmissioner tagit fram i samarbete med Bris, visar tydligt att barn upplever att de inte får sin berättelse respekterad, samt att de saknar vuxenstöd och skydd. Barn upplever mycket mer våld, än vad vi vuxna uppfattar att de gör. Barnen beskriver utförligt symptom de inte får någon hjälp med, och hur detta påverkar, och till och med skadar dem. För att göra en adekvat bedömning av barnets behov utifrån dess individuella rättigheter är det därför av största vikt att *barnets berättelser tas i beaktande*.

Vandrarhem, hotell eller boende i lägenhet med stöd är *inte ett alternativ* till skyddat boende eftersom det varken ger säkert skydd till barn eller rätt stöd till våldsutsatta personer i kris. Det finns också en risk att kvinnor i hemlöshet med beroendeproblematik inte ses som våldsutsatta, och därför placeras på vandrarhem där våld och övergrepp fortsätter.

Sveriges Stadsmissioner vill uppmärksamma att vi idag ser ett problem med *ojämn kunskapsnivå, ambitionsnivå och resursfördelning nationellt sett* mellan olika sektioner inom socialtjänstens olika uppdrag, vilket kan leda till motsägelsefulla beslut och svårigheter för samverkan och kommunikation. Samtliga medarbetare behöver ha kunskap inom våld i nära relationer för att kunna göra en bedömning om vad som är barnets och familjens bästa. Vi ser även att det saknas kunskap kring och bedömningar av de *långsiktiga konsekvenserna* för barn.

Även offentliga biträden behöver kunskapshöjande insatser och kompetens om våldsutsatthet för att kunna säkerställa barns behov på kort och lång sikt. I fall med barn kan offentliga biträden behöva mer tid i förhållande till andra ärenden för att kunna ta del av barnets berättelse, fullfölja sitt uppdrag och ta tillvara på barnets intressen på ett rättssäkert sätt. Detta behöver också tas i beaktning vid resurssättning.

Slutligen ser Sveriges Stadsmissioner en stor risk för att föreslagen lagstiftning kan medföra att barn och föräldrar i behov av skyddsinsatser inte beviljas skyddat boende på grund av de ökade kostnader förslaget medför. När redan knappa resurser ska räcka till än mer kostsamma insatser finns en betydande risk för problemförskjutningar i individärenden. Vår farhåga är att detta ska stärka en tendens vi redan ser, nämligen att våldsutsatta identifieras som i första hand bostadsbehövande och att ansvaret för att tillgodose behov av stöd och bearbetning åläggs en vårdnadshavare i kris. Sveriges Stadsmissioner ser därför *resursförstärkning* till kommunerna som avgörande för att föreslagen lagstiftning ska möta dess intention.

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioners synpunkter

Allmänna synpunkter

Sveriges Stadsmissioner är positiva till att finansieringsformerna klargörs och instämmer i att bidrag från offentliga aktörer till ideell sektor inte bör leda till att ideella aktörer underfinansieras (s. 66), och att bidrag ska kunna användas till att stärka de ideella organisationerna i rollen som röstbärare och opinionsbildare.

Däremot ställer sig Sveriges Stadsmissioner frågande till slutsatsen att upphandling är den enda möjliga finansieringsformen för skyddade boenden. Enligt Sveriges Stadsmissioners mening måste en bedömning av om upphandlingsplikt är tillämpligt göras i varje enskilt fall – och en bedömning av om det föreligger ett offentligt kontrakt ska göras efter en genomlysning¹. Om det efter en sådan genomlysning framkommer att det rör sig om ett offentligt kontrakt och tjänsten därför ska upphandlas, vill Sveriges Stadsmissioner påminna om att andra delar av ideella aktörers verksamhet bör kunna finansieras via andra medel, exempelvis avtal genom IOP.

Sveriges Stadsmissioner vill också påminna om den ändring som riksdagen röstade igenom i juni 2022 där den upphandlande myndigheter kan reservera rätten för ideella organisationer vid upphandlingar av vissa välfärdstjänster.

Kapitel 4, Skyddat boende – ett angeläget utvecklingsområde

Sveriges Stadsmissioner delar problembeskrivningen.

Kapitel 5, Skyddat boende – en boendeinsats enligt socialtjänstlagen

Sveriges Stadsmission ställer sig bakom och välkomnar förslaget.

Det bör dock finnas ett krav på socialtjänsten att en adekvat strukturerad riskbedömning, enligt Socialstyrelsens rekommendationer, *alltid* ligger till grund för beslut. Detta för att fånga upp *alla* personer med skyddsbehov. Även exempelvis kvinnor med beroendeproblematik.

Under jourtid fattar Socialjouren beslut om *akuta* insatser. Sveriges Stadsmissioner anser det nödvändigt att det även i dessa fall fattas adekvata beslut, där rätt insats till stöd och skydd ges omgående i det akuta läget. Särskilt viktigt är att ett långsiktigt barnrättsperspektiv beaktas i dessa fall, med så få omplaceringar och flytt mellan olika skyddade boenden som möjligt. Kortsiktiga alternativ, utan relevant stöd och omsorg, ökar risken för att den våldsutsatta återgår till den våldsamma relationen. Socialtjänsten ansvarar därefter för helhetsperspektivet i utredning och genomförande av insats, inklusive skolgång, ekonomi och eget boende när den våldsutsatta lämnar det skyddade boendet. Strukturerad riskbedömning både i det akuta skedet såväl som vid utredning och beslut om genomförandeinsats krävs för att ta alla aspekter i beaktande utifrån olika kunskapslägen vid olika tidpunkter.

Vidare ser Sveriges Stadsmissioner risker med följande formulering. *”om skyddat boende inte bedöms vara lämplig insats kan det i stället bli aktuellt att överväga andra tillfälliga boendeformer”*. Sveriges Stadsmissioner vill poängtera att hotell, vandrarhem och boende i lägenhet med stöd *inte* är ett

---

¹ EU-domstolen har i flera fall framhållit att bedömningen av om det föreligger ett kontrakt eller inte i vissa fall kan behöva göras med beaktande av flera separata moment eller handlingar som tillsammans kan utgöra ett kontrakt, så kallad genomlysning, se C-29/04 Mödling, punkt 40–42, C-451/08 Helmut Müller punkt 82 och C-51/15 Remondis, punkt 48.”

fullgott alternativ till skyddat boende, eftersom det varken ger säkert skydd till barn eller rätt stöd till våldsutsatta personer i kris. Även om den våldsutsatta accepterar detta, ser hen inte alltid sitt eget och sina barns behov av stöd och skydd på grund av våldsnormalisering. Det finns också en risk att kvinnor i hemlöshet med beroendeproblematik inte ses som våldsutsatta, och därför placeras på vandrarhem där våld och övergrepp fortsätter, vilket inte ger henne en chans till långsiktig förändring. Dessa aspekter besvaras i den strukturella riskbedömningen och därmed minskar risken för att våldsutsatta placeras utan tillräckligt stöd, eller på samma ställe där förövaren befinner sig.

Sveriges Stadsmissioner vill även lyfta vikten av att socialtjänsten beaktar den geografiska aspekten. Att placera i sin egen hemkommun kan utsätta våldsutsatta vuxna och barn i stor fara.

Sveriges Stadsmissioner ser att kunskapen idag är för låg kring helheten i samtliga dessa frågor varför det behöver tillkomma kunskapshöjande insatser för att säkerställa korrekta beslut (se vidare under kapitel 6).

Skyddat boende i samband med migration

Sveriges Stadsmissioner vill betona vikten av att alla våldsutsatta ska ges skydd, oavsett migrationsstatus. Bedömningsgrunderna, omfattningen och det efterföljande stödet bör vara likvärdigt det som ges till personer bosatta i Sverige, så länge de personer som utsätts för våld befinner sig i Sverige.

I SOU 2017:112 framhålls att personer som inte är bosatta i Sverige inte alltid ges skyddat boende och att det därför behövs förordningsändringar och ändringar i lagstiftningen. Sveriges Stadsmissioner ser att vissa frågor behöver utredas vidare. Lagförslagen kring ansvaret för skyddat boende för asylsökande som fanns med i SOU 2017:112 saknas helt i utkastet till lagrådsremiss.

Stadsmissionen möter årligen ett stort antal våldsutsatta barn och vuxna som ännu inte har fått uppehållstillstånd, samt personer som saknar uppehållstillstånd eller uppehållsrätt. Vi ser att behovet av skydd bedöms olika beroende på i vilken kommun behovet uppstår. Inte sällan fransäger sig socialtjänsten sitt ansvar - trots att det rör sig om akuta behov i situationer där de utsatta helt saknar nätverk och möjligheter att själva lösa situationen. De slutsatser och förslag som lades fram i betänkande SOU 2017:112 kring asylsökande och personer som söker uppehållstillstånd ser Sveriges Stadsmissioner som direkt avgörande för barn och vuxna som utsätts för våld.

I betänkandet framhölls att för personer som saknar rätt att vistas i Sverige finns det inte något tillämpligt regelverk som ger rätt till skyddat boende, varför det är oerhört viktigare att behandla frågan i samband med denna lagrådsremiss. Brottsutsatta personer måste ges skydd från våld oavsett migrantstatus. Nuvarande praxis och lagstiftning medför att personer som saknar uppehållstillstånd i praktiken inte ges rätt till skydd, vilket strider mot Istanbulkonventionens artikel 4.

5.1 Målgrupper bör vara alla våldsutsatta med behov av insatsen

Sveriges Stadsmissioner ställer sig bakom förslaget.

Sveriges Stadsmissioner anser att avhoppbarverksamhet där skydd är behövligt på grund av den skyddsbehövandes egen kriminalitet inte blandas med skyddsplaceringar av kvinnor och barn utsatta för våld av närstående. En blandning av målgrupper kan medföra en ökad riskfaktor för barnets omedelbara skydd och stöd, och deras långsiktiga utveckling.

5.1 Insatsen skyddat boende beviljas efter en behovsbedömning enligt 4 kap. 1 paragrafen socialtjänstlagen

Sveriges Stadsmissioner vill särskilt poängtera vikten av att stöd och hjälp utgår från den våldsutsattas berättelse om det som hänt, och om dess situation. Barns och ungdomars berättelser,

även yngre barns upplevelser, kan vara helt avgörande för att ge en korrekt riskbedömning utifrån barns situation.

Rapporten "Min tur att berätta", som Sveriges Stadsmissioner tagit fram i samarbete med Bris, visar tydligt att barn upplever att de inte har fått sin berättelse respekterad, samt att de saknar vuxenstöd och skydd. Barn upplever mycket mer våld än vad vi vuxna uppfattar att de gör. De beskriver utförligt symptom de inte får någon hjälp med, och hur detta påverkar, och till och med skadar dem. Studier visar att så många som 50 procent av de förskolebarn som vistas på skyddat boende har diagnosen posttraumatiskt stressyndrom (PTSD), en diagnos som kräver behandling. För att göra en adekvat bedömning av barnets behov utifrån dess individuella rättigheter är det därför av största vikt att barnets berättelser tas i beaktande.

I samband med behovsbedömningen är det av yttersta vikt att alltid ha ett långsiktigt helhetsperspektiv utifrån kunskapsläget, samt att uppdatera risk- och konsekvensbedömningen i alla led.

Kapitel 6, Barn i skyddat boende

6.1 Barn i skyddat boende

6.1.1 Barn bör beviljas en egen insats vid vistelse i skyddat boende

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslagen och ställer sig bakom att barn får rättslig status som placerade vid vistelse i skyddat boende. En sådan reglering är helt avgörande för att barns rättigheter ska tillgodoses på ett strukturerat sätt då beslut om placering medför att behov utreds, samt att insatser beviljas och följs upp utifrån barnets individuella behov. Detta ser Sveriges Stadsmissioner som särskilt viktigt utifrån att medföljande vårdnadshavare vid en placering i skyddat boende är i en situation då omsorgsförmågan på grund av den egna situationen och traumatisering kan vara nedsatt samtidigt som barnet har särskilt stora behov.

Sveriges Stadsmissioner ser att det föreligger en stor risk att föreslagen lagstiftning medför att barn och föräldrar i behov av skyddsinsatser inte beviljas skyddat boende på grund av de ökade kostnader som förslagen medför. När redan knappa resurser ska räcka till än mer kostsamma insatser finns en betydande risk för problemförskjutningar i individärenden. Sveriges Stadsmissioners farhåga är att detta ska stärka en tendens vi redan ser, nämligen att våldsutsatta identifieras som i första hand bostadsbehövande och att ansvaret för att tillgodose behov av stöd och bearbetning åläggs en vårdnadshavare i kris. Resursförstärkning till kommunerna är därför avgörande för att föreslagen lagstiftning ska implementeras i enlighet med dess intentioner.

Vi ser också risker kopplade till socialsekreterarnas kompetens och arbetssituation. Socialsekreterare som handlägger våldsärenden behöver ha en gedigen kompetens om våldets mekanismer och konsekvenser för att förstå och bedöma behov i våldsärenden. Lagrådsremissen bedömer att nuvarande reglering är tillräcklig. Sveriges Stadsmissioners erfarenhet är att våldskompetensen i socialtjänsten är mycket ojämn och att en pressad arbetssituation medför att förutsättningarna för en våldskompetent handläggning ofta saknas. För att säkra att barn får sina rättigheter tillgodosedda efter våldet behöver kompetenssäkring införas i socialtjänsten samt i de rättsinstanser som har att fatta beslut i individärenden.

6.1.2 Endast barn som följer med en vuxen vårdnadshavare ska få placeras i skyddat boende

Sveriges Stadsmissioner delar uppfattningen som bland annat Bris, Rädda Barnen och Barnombudsmannen framlagt, att det inte kan uteslutas att barn kan behöva placeras i skyddat boende med annan för barnet viktig vuxen än dess vårdnadshavare. Sveriges Stadsmissioner ser dock betydande svårigheter med att tillgodose ett barns rättigheter vid en sådan placering i frågor som

vem som beslutar om skolgång, vård och andra för barnet avgörande frågor. Därför önskas riktlinjer som säkerställer nationella likriktade beslut så att det blir rättssäkert för barnen. Under rådande juridiska förutsättningar ställer vi oss bakom utkastets förslag men välkomnar vidare utredning av frågan.

6.1.3 Socialnämnden ansvarar enligt socialtjänstlagen för att tillgodose barnets behov av stöd- och hjälpinsatser

Sveriges Stadsmissioner välkomnar förslaget och tror att det kan få avgörande betydelse för barns situation vid vistelse i skyddat boende.

Att socialnämnden utser en särskild socialsekreterare som har kontakt med barnet ser Sveriges Stadsmissioner är en nödvändig förutsättning för att barnets rättigheter ska tillgodoses i praktiken. Att barnet, som vissa remissinstanser anför, inte skulle ha samma behov av en egen relation med socialsekreteraren eftersom barnet är placerat tillsammans med en vårdnadshavare motsätter vi oss starkt. Avsikten är att socialsekreteraren ska handla i barnets intresse vilket ibland innebär att agera i strid mot en vårdnadshavares vilja. Det är ett välkänt faktum att barn gärna anpassar sina utsagor efter omsorgspersoners vilja i sådana situationer. Barnets vittnesmål och berättelse kan till och med ifrågasättas på grund av att barnet i vissa fall tvingas ta ställning mellan två föräldrar. Personlig relation till socialsekreteraren blir avgörande för att barnets röst ska framkomma och tillmätas betydelse i en sådan situation.

Sveriges Stadsmissioner vill även uppmärksamma att vi idag ser ett problem med ojämn kunskapsnivå, ambitionsnivå och resursfördelning nationellt mellan olika sektioner inom socialtjänstens olika uppdrag, vilket kan leda till motsägelsefulla beslut och svårigheter för samverkan och kommunikation. Alla medarbetare behöver ha kunskap inom våld i nära relationer för att kunna göra en bedömning om vad som är barnets och familjens bästa. Behov finns att säkerställa relevant utbildning och kompetens inom socialtjänsten kring våld och särskilt våldsutsatta barn.

Risk- och konsekvensbedömningar behöver regelbundet uppdateras för att säkerställa barnens skydd och rätt stöd. Sveriges Stadsmissioner ser även att det saknas kunskap kring och bedömningar av de långsiktiga konsekvenserna för barn.

6.1.4 Överväganden om fortsatt placering var sjätte månad

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget.

6.1.5 Uppföljning av barnets situation när placeringen har upphört

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget. Vår bedömning är att detta är en förutsättning för att säkerställa barns rätt till ett liv fritt från våld.

Sveriges Stadsmissioner anser dock att uppföljning bör formuleras som en skyldighet snarare än en möjlighet. En förutsättning för en sådan uppföljning enligt denna bestämmelse är att barnet, utan att förhållanden som kan föranleda ett beslut om tvångsvård föreligger, bedöms vara i särskilt behov av nämndens stöd eller skydd men att samtycke till sådan åtgärd saknas. Bestämmelsen rör alltså barn i särskild risk.

Samma bestämmelse finns redan idag i socialtjänstlagen avseende barn som varit placerade i andra boendeformer. Vår erfarenhet är att detta är en underutnyttjad möjlighet. En anledning till det är att det är ett indikativt beslut, som innebär att socialnämnden fattar beslutet när behov bedöms föreligga i det enskilda fallet. Detta innebär ett utpekande av särskilda situationer i ett mycket känsligt läge som ytterligare kan försvåra relationen mellan socialsekreteraren och vårdnadshavaren och därmed förhindra möjligheten till insyn och motiverande insatser. Om bestämmelsen istället

formuleras som en skyldighet skulle barns situation efter placering oftare följas upp samtidigt som de enskilda relationerna skulle främjas till gagn för barnet.

6.2 Placering av barn i skyddat boende när samtycke från båda vårdnadshavarna saknas

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslagen.

Sveriges Stadsmissioner ser det som en förutsättning för att kunna tillgodose barns behov av säkerhet, skydd och goda levnadsvillkor att barn ska kunna placeras tillsammans med en vårdnadshavare utan den andra vårdnadshavarens samtycke. Sveriges Stadsmissioner ser en risk att vårdnadshavare undviker skyddat boende om det blir ett alltför stort steg att ansöka om stöd och hjälp. För att underlätta för våldsutsatta föräldrar och barn anser Sveriges Stadsmissioner därför att det är av yttersta vikt att socialtjänsten har mycket goda kunskaper kring att upptäcka, kartlägga och riskbedöma utsatta föräldrar och barns situation. Utifrån ny lagstiftning där förvaltningsrätten beslutar om placering efter ansökan från socialnämnden ser Sveriges Stadsmissioner även ett stort behov av kompetenshöjande insatser inom rättsväsendet för att tillgodose skyddsaspekten.

Sveriges Stadsmissioner anser att det bör tydliggöras vilken kompetens offentliga biträden som ska företräda barn ska ha samt hur rätten säkerställer att barnets behov av integritet garanteras om barnet förekommer i andra rättsliga processer parallellt (till exempel vid målsägande i brottsmål). Ett sätt är att barnet får samma biträde i flera rättsliga processer. Offentliga biträden behöver kompetens om våldsutsatthet för att säkerställa barns behov på kort och lång sikt. Sveriges Stadsmissioner vill även förtydliga att i fall som rör barn kan offentliga biträden behöva mer tid än i andra ärenden för att kunna ta del av barnets berättelse, fullfölja sitt uppdrag och ta tillvara på barnets intressen på ett rättssäkert sätt, vilket behöver tas i beaktande vid resurssättning.

I skyddat boende kan barn under 18 år placeras tillsammans med vårdnadshavare. Barn över 15 år ska samtycka till placeringen. Sveriges Stadsmissioner efterfrågar i lagförslaget en utveckling av vad som händer med barnet då det fyllt 18 år och hur socialtjänsten ska jobba med vidare skydd för unga vuxna som varit placerade innan de fyllt 18 år. Sveriges Stadsmissioner ser annars en risk i att unga vuxna separeras från sin förälder för att placeras på annat ställe. Sveriges Stadsmissioner anser att i de fall där det är lämpligt, och i de fall där familjerna och barnen efterfrågar detta, så ska det vara en självklarhet att barn över 18 år fortsätter att vara placerade med sin familj. Det kan annars uppstå ogynnsamma situationer exempelvis vid vårdinsatser, eller i de fall där barn fortfarande går på gymnasiet.

Sveriges Stadsmissioner ser även en risk i att barn i åldern 15 – 18 år kommer att utsättas för påtryckningar och hamna i lojalitetskonflikter då deras vårdnadshavare och eventuella yngre syskon har behov av skydd.

Sveriges Stadsmissioner ser positivt på tydliga handläggningsrutiner och anser att förslaget kring handläggning är rimliga. Dock har Sveriges Stadsmissioner tidigare efterfrågat en konsekvensanalys för vad som händer med barnet om ansökan om placering i skyddat boende avslås, detta för att säkerställa att barn ej utsätts för mer våld.

Sveriges Stadsmissioner ser mycket positivt på möjligheten att hemlighålla vistelseort och begränsa umgänge då det utifrån vår erfarenhet ofta leder till svårigheter för barnet.

Sveriges Stadsmissioner är mycket positiva till att den vårdnadshavare som barnet är placerad tillsammans med ensam ska kunna besluta i frågor som rör barnet, exempelvis vid byte av skola. Dock finns en stor oro kring att behovet av skydd riskeras när vårdnadshavarna ska samverka i frågor gällande hälso- och sjukvård. Det förslag som finns i remissen gällande att ansöka om enskild vårdnad tar för lång tid och många gånger har barnet behov av somatisk vård som ej kan vänta. Att kunna använda Familjebalkens möjligheter anser vi vara allt för begränsade.

Enligt rapporten "Min tur att berätta" visar forskning och erfarenhet att barn som upplevt våld skadas på såväl kort som lång sikt. De har ofta ett stort antal somatiska och psykosomatiska besvär, med vanliga symptom som rädsla och psykisk ohälsa, vilket i alltför många fall utvecklas till posttraumatiskt stressyndrom. Studier visar att 50 procent av de förskolebarn som vistas på skyddat boende har diagnosen posttraumatiskt stressyndrom (PTSD), en allvarlig sjukdom som inte går över av sig självt utan kräver adekvat vård. Trots den kunskapen kan socialtjänsten utifrån dagens lagstiftning inte placera barn på skyddat boende med beslut som ger dem rätt till insatser av egna behov. Utifrån ett anknytningsteoretiskt perspektiv kan barnets relation till sina omsorgspersoner också riskeras att skadas allvarligt.

Nationell forskning om våld i ungdomars kärleksrelationer är begränsad, men internationella studier visar att barn som själva upplevt våld som små oftare än andra ungdomar utsätter den egna partnern för våld. Det är också känt att barn som upplever våld inom familjen har en förhöjd risk att som vuxen utsätta andra människor för våld, eller själv bli utsatt. Att barn omgående kan ta del av hälso- och sjukvård ser vi därför vara av yttersta vikt.

6.3 Barn och unga i skyddat boende ska erbjudas en hälsoundersökning

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget.

6.4 Barn och unga i skyddat boende ska ha rätt till utbildning i vistelsekommunen

Sveriges Stadsmissioner ställer sig bakom förslaget.

Sveriges Stadsmissioner vill dock särskilt förtydliga att det kan uppstå stora bekymmer i samband med skolskjuts. Sveriges Stadsmissioner fastnar regelbundet i motstridiga regler och begränsningar när vistelsekommunen inte vill stå för kostnaderna för skolskjuts då de inte är placerande kommun.

Små barn behöver också kunna ta sig från skyddat boende till förskola, varför Sveriges Stadsmissioner ser ett behov av att säkerställa även dessa barns rätt till skolskjuts.

Sveriges Stadsmissioner vill också lyfta problematiken kring säkerhetsrisken för att ta sig till och från, samt vara i en förskola / skola. Detta gäller särskilt vid hedersrelaterat hot, där våldsutövaren ofta har ett nätverk över hela landet. Vi anser därför att det krävs adekvata risk- och skyddsbedömningar samt planeringar för samtliga barn för skola och skolskjuts så att de kan vara trygga. I vissa fall innebär detta att barn kan behöva skolskjuts, även om distansen inte kräver det.

Kapitel 7 Krav på skyddade boenden

7.1 Skyddade boenden ska vara av god kvalitet och stå under tillsyn

Sveriges Stadsmissioner välkomnar förslaget och den kvalitetsförstärkning regleringen medför.

7.2 Tillståndsplikt för skyddat boende

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget.

7.3 Obligatorisk registerkontroll av personal

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget.

Kapitel 8 Dokumentation och sekretess

8.1 Vårdplan och genomförandeplan

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget

8.2 Dokumentationsskyldighet, överlämnande och gallring av personakter

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget

8.3 Sekretess till skydd för enskilda

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker merparten av förslagen. Sveriges Stadsmissioner ser särskilt positivt på möjligheten till beslut om hemlighållande av vistelseort då detta krävs.

Angående sekretess gentemot vårdnadshavare i skolfrågor vill vi förmedla att det i praktiken kan vara mycket svårframkomligt att få till en säker skolgång för skyddsplacerade barn. Kunskap kring att sekretessskyddet enligt OSL ska ha företräde framför skolans skyldighet att informera föräldrar och vårdnadshavare enligt skollagen, är mycket ojämn. Särskilt vid inskrivning i grundskola möter Sveriges Stadsmissioner regelbundet rektorer och kommunjurister som bedömer att det inte är möjligt utan båda vårdnadshavarnas samtycke. Sveriges Stadsmissioner önskar därför vidare utredning och förtydligande kring denna fråga.

Sveriges Stadsmissioner ser allvarliga risker i förfarandet vad gäller skyldigheten att vittna för den som har uppgiftsskyldighet enligt 14 kapitlet 1§ SoL i mål som avser placering enligt den nya lagen. Om personal vid ett skyddat boende kallas som vittnen i ett sådant mål är det oundvikligt att dennes identitet blir känd vilket medför allvarliga röjningsrisker för de skyddsplacerade. Det är exempelvis inte svårt att ta reda på var ett sådant vittne bor och följa efter denne eller dennes fordon för att på så vis röja boendet. Det är överhuvudtaget ofta direkt olämpligt att personal vid skyddade boenden vittnar i ärenden som rör pågående skyddsplaceringar av säkerhetsskäl. Sveriges Stadsmissioner anser därför att detta måste vidare utredas och förtydligas.

8.4 Undantag från sekretess i vissa fall

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget

8.5 Sekretess för uppgifter om vissa verksamheter hos Inspektionen för vård och omsorg

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget

8.6 Sekretess hos kommuner eller regioner för uppgift om adress till skyddat boende eller hem för vård eller boende

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget

Vi tackar härmed för möjligheten att lämna vår syn på lagrådsremissen och hoppas att våra synpunkter beaktas i den fortsatta beredningsprocessen.

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner
Jonas Wahlstrand, Generalsekreterare